МІСЦЕ І РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ» У ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рябовол Л. Т.

доктор педагогічних наук, професор, Центральнотериторіальний державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький, Україна

Встановлено, що МОНД відіграє важливу роль у формуванні компетентностей і програмних результатів навчання здобувачів (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 262 Правоохоронна діяльність. Констатовано, що відповідні знання і вміння сприяють у розвитку їх мислення, дозволяють краще адаптуватися до умов професійної діяльності.

Ключові слова: компетентності, програмні результати навчання, науково-дослідницька діяльність, уміння, навички, логічне мислення, навчальна дисципліна.

It is established that the «Methodologies and organization of scientific activity» plays an important role in the formation of competencies and program learning outcomes of applicants (master's) level of higher education in the specialty 262 Law enforcement; appropriate knowledge and skills contribute to the development of their thinking, allow them to better adapt to the conditions of professional activity.

Key words: competencies, program learning outcomes, research activities, skills, abilities, logical thinking.

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень», як свідчить проведене дослідження, відіграє важливу роль у підготовці магістрів. Незалежно від сфери майбутньої професійної діяльності, сучасне інформаційне суспільство, в якому надзвичайно швидко розвивається наука і техніка, потребує таких випускників закладів вищої освіти, які здатні до самостійної творчої роботи, самоосвіти, вміють досліджувати різні процеси і явища. Наразі не можна не погодитися із О. І. Гуторовим у тому, що саме обізнаність у методології та організації науково-дослідницької діяльності допоможе молодим спеціалістам адаптуватися до умов професійної діяльності, втілювати у практичну площину знання, отримані у процесі навчання,

й набувати нові, розвивати логічне, критичне, раціональне, творче мислення [1, с. 3].

Місце і роль навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальність 262 Правоохоронна діяльність нами визначено на основі Держаного стандарту для відповідного рівня вищої освіти та спеціальності [2].

Метою дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є вивчення теоретичних основ і практики організації наукових досліджень, формування навичок практичного застосування різних підходів та методів наукового пошуку у навчальній та професійній діяльності. Мета деталізується в завданнях, а саме: засвоєння основ наукознавства та методології наукових досліджень; формування навичок організації науково-дослідницької діяльності і застосування філософських, загальнонаукових та спеціальних методів наукових досліджень; розвиток умінь і навичок проведення роботи з джерелами інформації під час проведення наукових досліджень.

Вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» значною мірою сприяє у формуванні інтегральної компетентності здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність», безпосередньо у розвитку здатності розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та / або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Зазначена дисципліна забезпечує формування також загальних компетентностей, серед яких, передусім, такі здатності: абстрактно мислити, проводити аналіз і синтез; застосовувати знання у практичних ситуаціях в умовах неповної / недостатньої інформації і суперечливих вимог; планувати й управляти часом; проводити дослідницьку та / або інноваційну діяльність; самостійно здобувати знання, використовуючи різні джерела інформації тощо.

Дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» є важливою для формування спеціальних (фахових, професійних) компетентностей майбутнього правоохоронця, що знаходять вияв у здатностях застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці, брати участь у розробленні і кваліфіковано застосовувати норма-

тивно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального і процесуального права в професійній діяльності; виявляти та аналізувати причини й умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення; кваліфіковано здійснювати наукові дослідження в галузі правоохоронної діяльності; аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних (наукових) завдань.

Крім того, перелічені компетентності представлено у програмних результатах навчання, у сформульованих уміннях й навичках: публічно виступати, брати участь у дискусії; узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, аргументовано їх пояснювати; аналізувати умови і причини вчинення правопорушень, визначати шляхи їх усунення; здійснювати наукові дослідження в галузі правоохоронної діяльності; аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних (наукових) завдань.

Зміст навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» охоплює такі розділи: 1) Наука як сфера людської діяльності та система знань; 2) Державне регулювання та управління у науковій та науково-технічній діяльності; 3) Методологія наукової діяльності; 4) Організація наукової діяльності.

У свою чергу, Розділ «Наука як сфера людської діяльності та система знань» вміщує такі теми: Наука як сфера людської діяльності (Наука: поняття та ознаки, функції, мета і завдання, історія); Наука як система знань (Наукознавство. Наука як динамічна система знань. Сучасна система наукових знань. Підходи до класифікації наук: методологічний, гносеологічний, логічний. Класифікація наук. Фундаментальні та прикладні науки: поняття, мета і завдання. Природничі, технічні та суспільні науки як основні галузі знань. Поглиблення інтеграції суспільних, природничих і технічних наук).

Розділ «Державне регулювання та управління у науковій та науково-технічній діяльності» охоплює наступні теми: Державне регулювання та управління у науковій та науково-технічній діяльності (Законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність. Державне регулювання та управління у науковій і науково-технічній діяльності в Україні. Компетенції і повноваження державних органів

у сфері наукової і науково-технічної діяльності); Наукова і науково-технічна діяльність: поняття, види та рівні, суб'єкти та об'єкти; Наукові та науково-педагогічні кадри (Наукові ступені і вчені звання. Підготовка наукових кадрів. Посади, атестація і підвищення кваліфікації, гарантії соціально-правового статусу наукових та науково-педагогічних працівників); Академічна свобода та академічна доброчесність (Академічна свобода як самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом (п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту»). Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів, визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень, що передбачає дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками і здобувачами освіти. Академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, обман, списування, хабарництво, необ'єктивне оцінювання як форми порушення академічної доброчесності. Академічна відповідальність наукових / науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності. Порядок виявлення і встановлення фактів порушення академічної доброчесності (ст. 42 Закону України «Про освіту») [3].

Розділ «Методологія наукової діяльності» включає такі теми, як: Методологічні основи наукового пізнання (Наукове пізнання: поняття й рівні. Емпіричний (фактичний) і теоретичний рівні наукового пізнання. Форми розвитку наукових знань); Основи методології науково-дослідної діяльності (Основи теорії наукового пізнання. Методологія наукового дослідження у широкому і вузькому розумінні. Принципи наукової методології: універсального взаємозв'язку, діалектичної суперечності, єдності якісного і кількісного, діалектичного заперечення й відбиття. Складові методології наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень. Методи наукового пізнання. Поняття методу. Види та рівні методів. Методологія емпіричних досліджень. Методо-

логія теоретичних досліджень. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень); Спеціальні методи досліджень у галузі правоохоронної діяльності; Наукові підходи у дослідженнях у галузі правоохоронної діяльності (проблемний, концептуальний, системний тощо).

Розділ «Організація наукової діяльності» вміщує наступні теми: Формування вченого як носія наукових знань; Процес наукового дослідження; Інформаційне забезпечення наукового дослідження; Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях; Кваліфікаційна робота як результат наукового дослідження.

Отже, навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» відіграє особливу роль у підготовці магістрів правоохоронної діяльності за рахунок її змісту і методів викладання.

Список використаних джерел

1. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 57 с.
2. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 22.10.2020 № 1294. URL: <https://bit.ly/3uUOpGr> (дата звернення: 07.10.2021)
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 09.10.2021)